

GLAS

SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

L. XIII. 8

EL VOCERO DE LA CULTURA ESLOVENA

15. 5. 1966

DANTE V SLOVANSKIH LITERATURAH

T. D.

Kot zaključek k Dantejevemu jubileju, ki ga je ves svet slavil lani (700-letnica rojstva), in kot prvo predavanje v novi sezoni, je Slovenska kulturna akcija postavila predavanje o Danteju med slovanskimi narodi. Ne med slovenskim, o čemer smo že govorili ob našem spominskem večeru lansko leto; mimogrede že, toda vključeno v mnogo širši okvir. Predavatelj, ki je bil za to predavanje iz slavistike naprošen od dekana literarno zgodovinske fakultete (Facultad de Letras) Katoliške univerze v Buenos Airesu, prof. Novoa, ter ga je govoril s katedre te univerze dne 12. novembra 1965. SKA je hotela z njim zaključiti lansko Dantejevo leto, toda ker je že prenehala predavateljska sezona, smo ga predstavili za letošnje otvoritveno predavanje.

Predavatelj se je odločil za široko nalogo: na podlagi monografičnih obdelav predmeta v srbskih, hrvatskih, čeških in slovaških književnostih je dopolnil gradivo iz drugih slovanskih literatur ter tako skušal dati razvojno podobo Dantejevega kulturnega vpliva med vsemi 13 slovanskimi narodi, namreč med Rusi, Belorusi, Ukrajinci, Lužiški Srbi, Poljaki, Čehi, Slovaki, Bolgari, Srbi, Hrvati in Slovenci, ozirajoč se tudi na Macedonce in Črnogorce, ki jih jugoslovanske statistike po drugi svetovni vojni štejejo za posebne „narode“. — Pri nekaterih je dobil več gradiva, pri nekaterih malo ali nič (Lužiški Srbi), toda kljub temu bi hotel dati strnjeno zgodovinsko razvojno podobo tega literarno zgodovinskega problema.

Zamislil si je opis stikov slovanskih narodov z Dantejem v naslednjih pogledih: 1. kako je raslo poznavanje Danteja in njegovih del; 2. kako se je kazalo njega posnemanje v narodnih literaturah; 3. kakšen njegov vpliv na domačo ustvarjalnost in 4. kako so se vrstili prevodi njegovih del in katerih del predvsem in kdaj. Da posebej oriše to zadnje — kdaj, je gradivo razdelil na posamezne osnovne dobe. Tako je 1. pregledal dobo najstarejših stikov od Dantejeve smrti do dobe narodnega prebujenja slovanskih narodov, nekako do l. 1800, 2. od dobe romantike do l. 1865, ko je svet prvič v zgodovini proslavil v svetovnem obsegu 600-letnico pesnikovega rojstva. 3. od tedaj do konca svetovne vojne l. 1918, ki je popolnoma spremenil razmerje med slovanskimi narodi: večina njih je postala neodvisnih, največji med njimi pa se je notranje prelomil s sovjetsko revolucijo in spremenil razmerje do pesnikovih del. 5. Čas med obema vojnama od 1918 do 1921, ko je zopet svet praznoval 600-letnico smrti Danteja. In končno razdobje med drugo svetovno vojno in l. 1945 do naših dni, ko so — po čudni usodi vsi slovanski narodi v celoti za železno zaveso, razen tistih svobodnih pripadnikov, ki so ostali izza mej črte Szczyzn—Trst, oz. so si prostovoljno izbrali — po Dantejevem zgledu — emigracijo. In pregled Dantejevega vpliva med emigracijo zaključuje zadnje poglavje.

SKUPNI NAPORI

Celotno delo v emigraciji, zlasti v argentinski, je nosilo pečat povezanosti. Kar smo dosedaj dosegli, je slonelo na značilni zavesti, da složno korakomo naprej. Dasi smo v tej deželi že skoraj dve desetletji, zastoja ni bilo opaziti in so nekatere naše skupne manifestacije še vedno tako sveže in lepo obiskane, kakor so bile tedaj, ko so se začenjale. Ko smo hodili nanja — Luján ali Slovenski dan —, smo vedeli, da smo bili tam vsi skupaj kot del slovenskega naroda. Če smo bili na zunaj daleč od rodne domovine, pa smo v sebi čutili, da smo si bili po sreči in čustvovanju blizu, bili smo polni bližin domovine, ki smo jo nosili res samo v sreči, in je bila ljubezen do skupnosti zato tem večja. Ta pa je rasla na raznih poljih in ena izmed njenih njiv je slonela na delu, ki so ga opravljali kulturni delavci.

Če pogledamo, kaj so nam ravno ti nudili in tudi ustvarili, je res vsem prodrta na dan resnica, da smo mogli biti z njihovim delom nad vse zadovoljni. Povsod se je poznala njihova aktivnost in navzočnosti slovenstva v svetu je dajalo ravno njihovo delo najmočnejši pečat. Odkar se je ustanovila Slovenska kulturna akcija, tega dejstva niso priznavali samo tisti, ki jim je kulturna rast pri sreči tukaj v Argentini, ampak tudi vsi Slovenci po drugih kontinentih in tudi iz domovine prihajajo glasovi, da tam njeno delo poznajo in visoko spoštujejo. Nedavno je gost iz Evrope to resnico javno ponovil in dodal, da smo zamejski Slovenci med vseni emigracijami takoj za poljsko. Toda Poljska ima za seboj velike izkušnje, ker se je poljska emigracija začela takoj po prvi delitvi Poljske konec osemnajstega stoletja.

Delo se bo nadaljevalo in se ne sme ustaviti. Optimizem kulturnih ustvarjalcev ne popušča, ker med njimi pač vlada prepričanje, da bi bila že samozadovoljnost z dosežanim delom znak, da so se ustavili na sredi poti. Sicer bodo ovire in težave verjetno naraščale, toda zavest, da je bilo deležno dosedanje delo posebnega blagoslova, ne bo odprla vrata za pot navzdol.

Nikakor pa ne more tako prepričanje ostati omejeno samo na majhno skupino. Kulturni delavci more uspevati in rasti, če ve, da ima za seboj oporo in ga skupnost podpira z razumevanjem in ljubeznijo. Knjige, zbirke, revije in listi morajo ohranjati stalen dejanski stik s skupnostjo, ravno tako pa je potrebno sodelovanje na zunanjih prireditvah, zlasti tudi na kulturnih večerih. Predavatelj ali avtor ne sme nositi sadove svojih naporov praznim dvoranam ali se razočarati ob nezanimanju tistih, katerim je vse delo posvečeno.

CORREO ARGENTINO SUC. 6	TARIFA REDUCIDA
	CONCESION 6228 R. P. I. 847847

Prvi Rankovičevi ukrepi „zoper šovinizem“

Na tretjem plenumu CK jugopartije je policijski minister Ranković dal ukaz, naj se vsaka republika bojuje doma zoper svoje šoviniziste. Kako belgrajski komunistični birokrati ta boj razumejo, se da razbrati iz ukrepov zoper dva primera „šovinizma“, ki so bili narejeni marca v srbski prestolnici zoper srbske publiciste.

Krivec prvega primera je dr. Miloš Moskovljevič, corpus delicti „Rečnik savremenog srpskohrvatskog književnog jezika sa jezičnim savetima“. Nekdanji poslanec srbske kmečke stranke, ki se je 1945 pridružil komunističnemu režimu in v njem postal gozdarski minister Srbije, se je 1953 umaknil iz politike in se posvetil slavistiki. V začetku marca je Moskovljevičev besednjak izšel v 5000 izvodih.

Že 6. marca je bil v „Politiki“ objavljen napadalen članek zoper novi slovar. Sprožil se je plaz kritike. Profesorju so očitali, da poskuša z nekaterimi definicijami svojega besednjaka „sejati neslogo med ljudstvi Jugoslavije“, da krši določbe ustave, da „pomensko pači ali umolčuje veliko število besed, ki so v zvezi z ljudsko-osvobodilno vojsko 1941 - 1945“.

Moskovljevičev besednjak je prvi slovar srbsko-hrvaškega jezika, ki ne vsebuje besede Hrvat in nobene izvedenke iz tega korena. „Črnogorce“ definira za prebivavce, ne za ljudstvo, kaj šele narod Črne gore. Tudi sicer se v več iztočnicah čuti preziranje in omalotovanje vsega nesrbskega. Polno je „srbovanja“, pa ne v pomenu, kakor ga opredeljuje Moskovljevič: „ponašati se kao prvi Srbin“.

Toda bolj so partijo vzemirile definicije, kakor „Partizan=1. učesnik partizanske borbe. 2. čovek koji se pristransko rukovodi interesima svoje političke partije“. Ali pa: „Četništvo = komitski pokret za oslobodjenje od Turaka“, seveda so se režimski kritiki spraševali, „če samo avktor ne ve za še druge pomene besede.“

Belgrajsko okrožno sodišče je 17. marca ukazalo, da se morajo vsi iztiski Moskovljevičevega besednjaka zapleniti in uničiti, ker „su u Rečniku izneta netačna i izopačena tvrdjenja kojima se izaziva uznemirjenje kod građana“.

Hkrati je krajevni komite partije izključil iz stranke Prvoslava Brajkovića in Živojina Jeremića, direktorja in glavnega urednika „Tehničke knjige“, založbe, ki je skupaj z „Nolitom“ besednjak izdala, direktor in urednik (srbski pesnik Vasko Popa) te stare belgrajske marksistične založbe, sta pa dobila opomin.

Še vedno pa ostane vprašanje, kako je sploh moglo priti do natisa knjige, ki ima 1000 strani, saj je moral še vsaj enkrat toliko obsežni rokopis že preje nekdo odobriti?

Še bolj kaže namere Rankovičevega boja zoper nacionalizem primer Ljubiše Manojlovića.

Manojlović je glavni urednik belgrajskega humorističnega lista „Jež“. Priobčil je 18. marca „Verjetno zmotne vtiske iz Skopja“, ki jih je napisal Aleksa Jovanović. Avktor te satirične reportaže da razumeti, da so se nekateri dobro opomogli s pomočjo, ki je bila dana za prebivavstvo po potresu 1963. Članek tudi ni brez manj vpljudnih opomb na

SLOVENSKA KULTURNA AKCIJA

Literarni odsek

Štirinajsta sezona kulturnih večerov se začne konec maja 1966 in bo prvi kulturni večer v soboto dne 21. maja ob 19. uri v dvorani Bullrich, Sarandí 41, s predavanjem:

DANTE V SLOVANSKIH LITERATURAH

Predaval bo univ. prof. dr. *Tine Debeljak*

Prosimo točno udeležbo, ker zamujanje zelo moti predavatelja in tiste, ki so prišli točno. — Možno bo tudi plačevanje naročnine za IX. letnik — tudi v obrokih.

IZŠLA JE NOVA KNJIGA DEVETEGA LETNIKA, PESNIŠKA ZBIRKA IVANA HRIBOVŠKA: PESEM NAJ ZAPOJEM... (Kdor je še nima, jo bo mogel tam dobiti. Cena: broš. 320 pesov, vez. 380)

račun ljudskega odbora (se pravi občinskega sveta) in nekaterih krajevnih partijskih voditeljev, tudi ne manjka kritičnih pripomb glede metod, kako se je prišlo do stanovanj, avtomobilov itd.

Na reportažo je užaljeno in ostro reagiralo makedonsko komunistično glasilo „Nova Makedonija“, ki je obdolžila „Ježa“ šovinizma. Nakar je uredništvo „Ježa“ protestiralo zoper tako tolmačenje reportaže.

„Politika“ in drugi belgrajski listi so pritegnili tolmačenju skopskega partijskega dnevnika. Manojlović je bil tako prisiljen k avtokritiki. Toda ta se je zdela partijskim razsodnikom nezadostna, ker je Manojlović v njej govoril o pretiravanjih, ki jih je zagrešil on pa tudi „Nova Makedonija“.

Belgrajski krajevni odbor kompartije je kaznoval Manojlovića z „zadnjim opominom pred izključitvijo iz partije, ker je objavil „šovinistično reportažo“... —

—Titovsko oblastvo je odklonilo Msgr. dr. Francu Močniku, ki se je iz Gorice nameraval udeležiti kot član slovenskega liturgičnega sveta seje te cerkvene ustanove v Ljubljani, vizum. Ukrep je povzročil na Goriškem mnogo komentarjev o tem, kako si komunisti predstavljajo „spremembo“ v svojem razmerju do Cerkve.

—V Clevelandu se je o Veliki noči mudil ljubljanski univ. prof. dr. Fran Zwitter in se zanimal za zbiranje materijala za zgodovino slovenske katoliške skupnosti v Združenih državah. Bilo je že več pobud za organizacijo takšne zbirke, vendar doslej žal brez uspeha. Zanimanje Ljubljane zanjo bi bilo hvale vredno, če ne bi bili že predobro znani motivi in metode komunistov tudi v zgodovinski obravnavi. Dr. Fran Zwitter je eden izmed intelektualnih očetov komunistične revolucije na Slovenskem. Dokler bodo tisti, ki jim je on pomagal do oblasti, vladali nad Slovenijo, bo tudi ekonomska emigracija v USA imela toliko časti, da takšnega gradiva ne bo pošiljala v Ljubljano.

— Univerza v Brooklynu je priredila mednarodni študijski teden o sodobni književnosti in je rektor povabil tudi pisatelja Kunerta Künterja iz Vzhodne Nemčije. Toda tik pred začet-

kom zasedanja je prejel pismo, v katerem mu je Künter sporočil, da mu vzhodnonemška vlada ni dovolila potovanja v Združene države, ker so ji to narekovali „važni politični in moralni razlogi“. Zato pač prosi, da mu naj udeleženci odsotnost oprostite, ob koncu pisma pa je dostavil, da jih pozdravlja „z melanholičnimi pozdravi“.

— Poljski komunist Krzysztof Penderecki je dokončal pasijon po Luki in je bila prva izvedba na osrednji radijski postaji za Zahodno Nemčijo, prva javna izvedba pa je bila v katedrali v Münstru. Pred izvedbo sta govorila münstrski škof dr. Höffner ter vodja radijske zveze Klaus von Bismarck. Škof je poudaril, da bo v sedmih stoletjih obstoja katedrale tokrat prvič nastopil orkester ter zbor iz tujine in sicer mu je to tembolj pri sreju, ker je prišel ves zbor z orkestrom iz Krakova; vodja cele skupine mu je izrazil željo, naj vsem navzočim sporoči pozdrave nadškofa iz Krakova. Poljski nastop v Münstru pa je veljal tudi proslavi spomina na tisočletnico pokristjanjenja Poljske, hkrati pa bi naj ta umetnostna manifestacija služila spravi med obema narodoma. Izvedbo je vodil dirigent Henryk Szys iz Varšave. Zanimivo je dejstvo, da je bila poljska krstna izvedba pasijona v velikončnem tednu v Krakovu in sicer po münstrski, v septembru pa bo cela skupina gostovala v Benetkah in sicer v času, ko je tam bienale.

— Sredi novembra 1966 bo v Hannoveru mednarodni kongres filozofov, posvečen Leibnizu. Dosedaj je napovedalo udeležbo nad 40 strokovnjakov za Leibnizovo filozofsko delo. Poleg nemških bodo predavali še udeleženci iz ZDA, Francije, Italije, Anglije, Avstralije, Švice, Danske, Južne Afrike, Češkoslovaške, Finske in Sovjetske zveze.

— Vsi živeči nagrajenci Nobelove nagrade se bodo v juniju 1966 zbrali v Lindau ob Bodenskem jezeru na študijsko zasedanje. Dosedaj je bilo že petnajst takih sestankov; letošnji bo posvečen medicini. Glavni referat bo posvečen dosedanjim uspehom pri borbi proti raku.

— Opera v vzhodnem Berlinu je napovedala izvedbo celega ciklusa Wagnerjevih oper. Tako bodo v celoti izvedli delo „Der Ring der Nibelungen“.

SPOTOMA (III)

Vinko Brumen

Zagrenelost

V „Razgovoru pod Kvirinalom“ (Mladika X[1, str. 9-12) sta dr. V. Truhlar in R. Vodeb ugotovila „bridko“ dejstvo, da vsaj nekateri pisci v emigraciji nimajo dovoljnega razumevanja za dogajanje v domovini, saj da celo nekateri „ne levičarski, temveč preje desničarski časopisi“ vidijo „v dogajanju doma veliko več pozitivnega in zdravega kot emigracija“. In menita, da je to „do neke mere razumljivo. Emigrant se težko ubrani, da ne bi presojal domačih razmer polemčno, strastno in zato vsaj nekoliko pristransko.“ „A kljub temu“, se razgovorjavca vprašujeta, „ali bi emigracija... ne mogla priti v pravičnejše presojanje razmer doma?“ (str. 11.)

V isti številki iste revije piše neka akademičarka, da v Argentini „gotovo... niso dobro informirani in gledajo iz razdalje marsikaj netočno in z grenkobo in zagrenjenostjo v srcu“.

Taki in podobni so očitki, ki jih zadnji čas vedno česče slišimo, a vsaj do mene prihajajo prvič v tako določni obliki. Saj sem že nekatere prijatelje v Evropi pismeno spraševal, kaj se nam hoče očitati. Tudi iz raznih tukajšnjih obiskovavcev Evrope sem skušal dobiti odgovor na to vprašanje.

Očitki so težki, kajti pravični moramo biti vsi, vselej in do vsakogar. Torej tudi „emigracija“ do domovine. Če ni, se mora potruditi, da postane. Če more, saj tudi pravičnost ni nekaj, kar se doseže, če se le hoče. Da smo lahko pravični, moramo imeti možnost, da stvar spoznamo, da jo pravilno ocenimo in ji šele nato pravo ceno po pravici priznamo.

Če zgolj objektivno vzeto emigracija ni „pravična“ do domovine, to še ni nujno tudi subjektivna, formalna krivičnost. Saj morda niso izpoljeni pogoji, ki bi resnično pravičnost omogočili.

Najprej na subjektivni strani. Ne bomo se ustavljali pri primerih, kjer se morda res ni iskala pravična sodba o dogajanju v domovini. Če kdo namenoma napačno poroča, greši proti resnici, proti domovini, ki jo kaže v napačni luči, in proti pravici nas vseh, da smo pravilno informirani. Taki primeri se morda najdejo, najbrž tudi pri tistih, ki sodijo emigracijo. A tu nas zanima bolj načelna razjasnitev vprašanja.

Omenjena je bila zagrenelost. Umeti jo moremo v najširšem pomenu kot duševno držo ali stanje, ki zaradi teže doživetij in duševnih ranitev v preteklosti nekoga ovira, da bi mogel stvarno in brez predsodkov ocenjevati dogajanje doma. Tega je gotovo precej v emigraciji in bi bilo čudno, če bi ga ne bilo. Kdor tega ne more razumeti, mu želimo le, da mu nikoli ne bi bilo treba doživeti, kar smo mi doživljali. Celotno združeni narodi so čutili potrebo, da so kmalu po vojni izvedli in objavili več študij, ki obravnavajo posledice vojne, preganjanja in razseljevanja v pregnancih in izseljencih. Tam so nešteti vzroki moten v telesnem in duševnem zdravju. Bolj osebno bi to lahko pisal kdor koli, ki je šel skozi to. A je bolje, da ne brskamo preveč po spominih.

Vendar pa, četudi je neka zagrenelost več ko umljiva, je nekaka bolezen. Kdor pa je bolan, se mora truditi, da ozdravi. A kot pri vsaki bolezni, uspeh ni odvisen samo od volje bolnikove. Tisti iz okoli, ki so imeli srečo, da so ostali zdravi, pa naj bolniku pomagajo, da čim prej ozdravi.

Potem pa so tudi stvari ali okoliščine, ki nas na objektivni strani ovirajo ali nam celo onemogočajo stvarnejšo sodbo o dogajanju v domovini. Soditi moremo samo po dejstvih, ki jih poznamo. Ali jih poznamo zadosti? Kako jih moremo poznati? Kaj so storili tisti izven domovine, ki menijo, da dogajanje bolje poznajo in pravičneje ocenjujejo, da bi tudi mi drugi spoznali, ne njihovo mnenje, temveč dejstva, ki ga opravičujejo, in razloge, ki ga utemeljujejo? Ali ni v „bridkih“ očitkih, ne le tistih iz razgovora pod Krivinalom, temveč tudi od drugod, prav tako precej zagrenelosti, ki pa je nam v emigraciji pač še teže umljiva kakor pa naša zagrenelost njim? Če bi bili naši kritiki zares le stvarni, bi pač ugotavljali nepravilnost naših sodb v domovini, skušali bi odkriti razloge zanjo in nam pomagati do večje pravilnosti.

Izseljenci so obsojeni na življenje daleč od domovine. Kljub temu pa smo še vedno člani svojega naroda in se to tudi čutimo. Zanima nas, kaj se v domovini dogaja in prav gotovo smo veseli vsega „svetlega“ in „zdravega“ doma. Radi bi videli še mnogo več takega. A to moramo spoznati, uvideti. Če ne moremo, ni samo naša krivda.

Kajti biti pravičen je dolžnost vsakogar vselej in povsod. Nismo tedaj le mi dolžni biti pravični v sodbah o dogajanju v domovini. Tudi domovina je nam dolžna pravičnost. Nas ona ume, nas skuša umeti, se trudi, da nam ne bo krivična? In še eno vprašanje: Ali ne bi mogla tudi domovina kaj storiti, da bi nam omogočila biti pravični?

Narodna rast

V istih razgovorih je dr. Truhlar nakazal problematiko narodne rasti, ko je lepo povedal, da mora vsak narod, zlasti danes, rasti iz svojih fizičnih in duhovnih osnov pa iz pobud, ki prihajajo iz zunanjega sveta. „Tudi za slovenski narod je klic ure: odpreti se vsemu svežemu in zdravemu v velikem življenju sveta.“ — Vključevati se v ta svet ter narodno bit razvijati ne le iz njenih svojiskih zakonov, temveč hkrati iz vsega zdravja in sile velikega sveta. To dvoje — vključevati se v svet in ohranjati ter razvijati narodno bit — si nikakor ne nasprotuje. (Str.11.)

(Dalje na 6. strani)

Drugi kulturni večer bo v soboto dne 4. junija 1966 ob 19. uri pri Bullrichu in bo predaval č. g. provincial p. dr. Bonifacij Perović, OFM:

ANTON MAHNIČ IN HRVATSKI
KATOLIŠKI PREPOROD

SLOVENSKO SLOVSTVO V TUJIH JEZIKIH

Belgrajska založba Nolit je v srbskem prevodu izdala Finžgarjev roman „Pod svobodnim soncem“. Ta izdaja je ponatis tega popularnega Finžgarjevega dela. — Moskovska založba Progres je izdala zbornik Sodobna Jugoslovanska novela. Knjiga zajema dela 23 srbskih, hrvaških in slovenskih ter makedonskih pisateljev. Mlajše slovensko pripovedništvo zastopata Andrej Hieng in Beno Zupančič. Spremono besedo je napisala S. Babeniševa. — Verlangsanstalt v Langerichu je izdala tri mladinske povesti Fr. Bevka v prevodu dr. Else Bryshan. Prevedene so Tri sirote, Anka in Pastirji. — Pri sarajevski založbi Veselin Masleca izhajajo zbrani spisi Franceta Bevka v latinici in cirilici. Doslej je izšlo že osem knjig Bevkove proze. — Sofijska založba Narodna kultura je izdala v knjižici Savremeni poeti izbor poezije Otona Župančiča. Knjiga ima naslov Moine korabi in obsega 51 pesmi, ki jih jo prevedel Dimitrij Pantelejev, ki se že trideset let zavzema za kulturno sodelovanje med Bolgari in Slovenci. — Državna založba v Varšavi je izdala zbirko Prešernovih pesmi v poljskem prevodu. Knjižica obsega čez deset tiskanih pol. Izšla je v ciklu Biblioteke pesnikov, kjer izdajajo dela svetovnih pesnikov. Prešeren je s tako obsežnim izborom na zelo častnem mestu. Pesnik Piechel je prevedel 69 pesmi, uvodno besedo za to izdajo pa je napisal Božidar Borko. — Kanadska založba Editions Paulines v Sherbrooku je izdala Jurčičevo povest Sosedov sin v prevodu Ferdinanda Kolednika. Prevod ima naslov Le fils du voisin. Prevajavec pravi, da je lavreat francoske Akademije in tudi že član Društva kanadskih književnikov. Uvod podrobno popisuje Kolednikova prevajanja slovenskih del ter poudarja, da je Jurčičeva povest Jurij Kozjak izšla v 56 jezikih. — Pri založbi Dnjipro v Kijevu je izšla v ruskem prevodu Seliškarjeva mladinska povest Bratovščina sinjega galeba, ki se v ukrajnščini glasi Komanda sinjov čajki. Izšla je v nakladi 40.000 izvodov in je bila takoj razprodana. Ista založba namerava izdati še Seliškarjeve Tovariše, Indijance in gusarje, Rudijska, Dedka Soma, pa Posadko brez ladje. Založba pa se zanima tudi za Seliškarjeva roman Nasedli brod in Noč in svitanje. — Zagrebški zavod Znanje je izdal v zbirki Sodobna jugoslovanska novela knjigo 510 strani. Uredniki Vasja Prodan, Dimitri Solev in Avguštin Stipčević so izbrali novele pisateljev, ki so dozoreli v zadnjih desetih letih. V knjigi so od slovenskih avtorjev zastopani Andrej Hieng, Vladimir Kavčič, Lojze Kovačič, Smiljan Rozman in Pavle Zidar.

— Založba Calman — Levy v Parizu je izdala v prevodu delo Milovana Djilasa „Execution — Usmrtitev“. Delo se je v marcu uvrstilo med francoske bestsellerje takoj za deli Marguerite Duras.

OB ŠTIRIDESETLETNICI SMRTI SREČKA KOSOVELA

(Umril 27. maja 1926)

Tine Debeljak

Kako hiti čas! Štirideset let je že od tedaj, ko sem za ljubljansko časopisno Slovenec in Jutro napisal smrtno oznanilo mlademu dvaindvajsetletnemu — eno od mene mlajšemu tovarišu in prijatelju s temi besedami:

+

Umril je
SREČKO KOSOVEL
pesnik

Na Krasu se mu je odprl grob in mi smo ostali sami z njegovo pesmijo.
Slovanski seminar.

„Pesnik“ sem zapisal samozavestno, ne morda „cand. phil.“, kakor bi kazalo napisati spričo tega, da sem oznanilo pisal v imenu visokošolskega seminarja in pravzaprav Kosovel še niti ni vstopil v vodilne literarne revije. Priobčeval je pesniške stvari sem in tja po manj pomembnih „zakotnih“ časopisih. Tako je imel v Domu svetlo samo eno pesem Materi, pa še ta je bila okrnjena, kajti urednik Koblar izmed treh pesmi, ki so sestavljale cikel, priobčil le dve. V Zvonu ga je Franc Albrecht tiskal menda samo enkrat. Sicer pa je pisal več Finžgarju za Mladino, nekaj tudi za Albrechtovo (Ivan) Grudo, ki so jo izdajali tedaj samostojni kmetijske listi (Tudi jaz sem tam po Srečkovem posredovanju priobčil nekaj pesmi in prozo). Pisal je v Ženski svet, ki ga je urejala Utva (Prunkova), v Zvonček in Novi rod. Nastopal je tudi v avantgardnem Vidmarjevem listu Trije labodi. Sicer pa se je uveljavil v „svojih“ listih, ki jih je sam ustanovil: v Lepi Vidi (majhen listič, ki ga je izdal takoj po maturi na realki) ter Mladini. To zadnje je dobil z drugim letnikom in vsem v svoje roke, da si jo je stvarno ustanovila in vzdrževala Samostojna kmetijska stranka. Ta je tedaj hotela pritegniti mladino, ki se v povojnih letih, največ pod vplivom Cankarja — ni mogla odločiti med obema tradicionalnima političnima krilnicama turnima taboroma — ne za liberalce ne za glerikalce. Urednik Albrecht je bil takrat uradnik naše univerze in smo se vsak dan srečevali pred slovanskim seminarjem. Ta je odstopil Mladino Kosovelu in njegovemu krožku, povabil pa tudi Srečka k sebi. Mene, naj pripraviva zbirki pesmi, ki da jih bo izdal. Jaz sem tedaj pripravil zbirko Človek sem, Kosovel pa svoj Zlati čoln. Nobena od teh ni izšla. Tako ob svoji smrti ni bil niti pesnik priznanih slovenskih vodilnih revij niti ni imel svoje zbirke. Toda za nas je bil Srečko — ne toliko študent kot pesnik. Pesnik kateksohen. Na univerzi ni hodil prelistavat starih revij, ampak poslušat blesteče eseje prof. Prijatelja, ki bolj morda umetnostno zgodovinska predavanja prof. Izidorja Cankarja, katerih smo vedno napolnjevali dvorano, čeprav ni imel pol ducata rednih slušateljev. Toda Srečka si vedno lahko dobil v enem od seminarjev: slovanskem ali romanskem, v katerih obeh je imel svoj predal in kjer je nenehno pisal. Mrzlično je napisal pesem, ki je tudi revijo v — francoščini, ki bi jo hotel pisati v duhu Romaina Rolanda, ta mu se mu je kar izlila in jo vrgel v predal. Eseji so mu kar tekli izpod peresa. Pripravil je tedaj bil vzor pisatelja, tudi v političnem smislu, nagibajočega se k skrajni levici in borca za človečanstvo in mir. To sta bila Srečkotova ideala, v katera je rasel iz slovenske Cankarjeve tradicije in iz francoskega sodobnega čtiva. Vse to je delalo v seminarjih, ali po kavarnah, ki so bile tedaj naše — študijske sobe... Ko je izšel Gspanova posmrtna izdaja (1927) njegovih Pesmi, je Tone Vodnik ugotovil, da ni samo — 20 teh pesmi izšlo za njegovega življenja. (Toliko kot pozneje Balantičevih). Toda vsi smo vedeli, da jih mora biti na stotine. Zato sem napisal v osmrtno oznanilo: pesnik, in da smo ostali „sami z njegovo pesmijo“, ki tedaj še ni bila znana drugim. Ko sem nato — morda prvi! — dobil pogled v njegovo ostalino, me ogrobnost ni presenetila. Takoj sem (1926/27) napisal prvo „literarno študijo“ o njemu: Križu na gori, ki je danes seveda nihče nikjer ne omenja. Tako tudi nihče ne omenja da je Srečku pisal nekrolog v njegov lastni list Mladino — ne kdo članov njegovega krožka, temveč poznejši urednik Slovenca in sedaj Svobodne Slovenije — Joško Križič. Pač pa omenja Krefť moj nekrolog v Ženskem svetu (v Primorskem dnevniku) — 13. V. 1954 — ob 50-letnici). Tam dokazuje, da je bil Srečko v zadnjem „tričetletju“ že pravi skoraj zgrajeni komunist, in zato očita meni, da sem kot „drugi prijatelj“ nanj, ko sem menda zapisal v tistem nekrologu o Srečkovem razočaranju in maso in povračanju samoti in Bogu.“ Prvi npr. je nanj pljunil tisti, ki mu je v imenu katoliških primorskih akademikov govoril na grobu (menda dr. Kacin?). Tudi moj nekrolog me je že tedaj (1926) napadel neki komunistični list — menda Delo in Trstu (Regent?) —, češ kako morem trditi, da je bil Kosovel za revolucijo, toda za krvavo, ko se vendar nobena revolucija ne dela brez krvi. Citiram to po spominu. Danes pišejo, kako sta mu v zadnjem tričetletju pred smrtjo nosila komunistična literaturo njegov intimni prijatelj Ivo Grahor in Bratko Krefť, ki je prišel z Dunaja s katekizmom ABC komunizma (Buharin) in še drugimi knjigami (Komunistični manifest). Vse to verjamem, ker sem poznal oba. (Mimogrede: Grahor je bil pozneje celo v Moskvi, menda malo prej, kot sem prišel v Krakov, da delim z njim stanovanje; tudi Krefť mi je pred prihodom v Ljubljano odstopil na Dunaju svoje stanovanje, ki je bilo v letih pred prvo svetovno vojno stanovanje Velikonjevo in splošno

Srečko Kosovel na mrtvaškem odru
(prvič objavljena slika)

Kronika

— MECENSKI DAR ZA GLAS: č. g. W. Buenos Aires: „... rad bi vam pokazal, kako mi je Glas všeč, ste res pri njem z vsem srcem — vsem in vam hvala! Za Glas darujem 10.000 pesov.“

ZA SKLAD GLASA so darovali: g. Marijan Loboda, Ramos Mejia, 1.020 pesov; g. prof. Vinko Logar, Buenos Aires, 500 pesov; g. prof. Milan Langus, Bs. Aires, 500 pesov; g. Bernard Strauss, Avstrija, 100 šil. (okr. 1.000 pesov); g. ing. Lambert Muri, Avstrija, 200 šil.; č. g. Jakob Fatur, Avstrija, 100 šil.; č. g. Fortunat Zorman, ZDA, 3 dol.; g. dr. Jože Velikonja, ZDA, 15 dol.; g. dr. Marijan Erman, ZDA, 3 dol.; g. France Gorše, ZDA, 2 dol.; g. Janez Štern, Mendoza, 100 pesov; g. Rudi Hirschegger, Mendoza, 100 pesov; g. Peter Bajda, Mendoza, 200 pesov; g. Jože Bajda, Mendoza, 50 pesov; g. Darinka Žumer, Mendoza, 150 pesov; g. Franc Trobec, Mendoza, 100 pesov; g. Pavel Božnar, Mendoza, 100 pesov; ing. agr. Marko Bajuk, Mendoza, 100 pesov; prof. Božidar Bajuk, Mendoza, 100 pesov. Vsem se najlepše zahvaljujemo.

— „Klic Triglava“ (marec 1966) je objavil kritiko o Meddobju, ki jo je podpisal ABC. Pravi: „Od zadnjih števil „Meddobja“ Slovenske kulturne akcije se mi zdi 1-3 številka IX. letnika najbolj zanimiva in to predvsem zaradi Brumnovnega razpravljanja o politiki in politikih, s posebnim ozirom na Janeza Evangelista Kreka kot „očeta naroda“, v čemer ni razočaran. Moti le, ne samo pri Brumnu, da je treba toliko opravičevanja in dokazovanja, da Krek ni bil takšen, ampak je bil takšen in takšen. To polemiko je pričel pok. dekan Škerbec, ki se je potrudil prikazati Kreka kot človeka z dobrimi in slabimi lastnostmi... Bil je pač človek, kar pa ne manjša njegovega genija, da je o pravem času, če že ne poiskal, pa gotovo pokazal pravo rešilno pot, ki nas je, sicer formalno premagane, uvedla v družino narodov.“

— „Naša luč“, zamejska družinska revija je v Celovcu objavila v 2. številki članek s sliko o Marijanu Maroltu in v 4. številki članek s sliko o ameriškem senatorju slovenske krvi Franku Lauschetu ob njegovem življenjskem jubileju.

— Letošnji edimburški festival bo posvečen dunajskemu skladatelju Albanu Bergu ter skladarju Georgesu Rouaultu. Operi Albana Berga „Wozcek“ in „Lulu“ bo izvajala opera iz Stuttgarta. Gostoval bo tudi moskovski orkester pod vodstvom Roždestvenega, dalje

REDNA SKUPŠČINA SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE

Redna skupščina Slovenske kulturne akcije je vsako drugo leto se je letos vršila dne 7. maja 1966 v društvenih prostorih na Ramón L. Falcón 4158. Za novo poslovno dobo je bil izvoljen naslednji odbor: predsednik *Ruda Jurčec*, prvi podpredsednik *dr. Tine Debeljak*, drugi podpredsednik *prof. Alojzij Geržinič*, upravnik *Ladislav Lenček CM*, tajnik *Marijan Marolt* in odbornik *Božidar Fink*.

bodo nastopili še Škotski narodni orkester, Poljski mimični teater in Zagrebški solisti pod vodstvom Janigra.

— Lev Nikulin je napisal knjigo „Obglavljena armada“, ki pa je izšla v založbi sovjetskega vojnega ministrstva in zato knjiga ni povsod v prodaji. Vojno ministrstvo je sedaj dopustilo, da se je začelo razpravljati o procesu proti sovjetskemu maršalu Tuhačevskemu. Churchill in Beneš sta pustila v svojih spominih dokaze, kako je gestapo ponaredila listine in jih po posebnih kanalih spravila Stalinu v roke. To je bilo v začetku leta 1937 in je Moskva bila ravno v zadnji etapi velikih procesov, ko je Stalin najprej obračunal z vsemi svojimi morebitnimi tekmeči v partiji in jih dal postreliti, na podlagi nemških ponarejenih listin (ponaredil jih je Heydrich, poznejši vodja gestapa v Pragi, kjer je tudi podlegel atentatu in je bilo potem zaradi tega postreljenih na stotine čeških intelektualcev in duhovnikov). Toda s „priznanji“ Tuhačevskega je moralo na zatožno klop in tudi v smrt vse, kar je v vodstvu rdeče armade nekaj pomenilo — tik pred začetkom druge svetovne vojne je Stalin v svojem krvavem besu verjel denunciacijam iz Berlina in Prage. Leta 1956 je Hruščev na kongresu jasno razložil, kako je Stalin izpeljal zločinsko obglavljenje generalitete sovjetske vojske. Nikulin pa sedaj tudi še ni povedal vsega, ker podaja življenjepis Tuhačevskega bolj podrobno šele v letih po izbruhu revolucije, proces v letu 1938 pa odpravi samo kronično, vendar z ostro obsodbo Stalinove maščevalnosti. Če pa že ne govori o procesu, pa je bolj obširen pri popisovanju sovjetskega poraza leta 1920 pred Varšavo, kjer je sovjetski vojski poveljeval general Tuhačevski, a celotno ofenzivo proti zahodu vodil takratni vojni minister Lev Trocki. Takrat pa se je že vedelo, da je Lenin bolan in se je v zakulisju začela borba za njegovo nasledstvo. Stalin je dopustil in organiziral poraz Tuhačevskega in Trockega pred Varšavo, da bi ustavil in onemogočil Trockijevo geslo o „permanentni“ revoluciji, ki bi se čez Varšavo morala razliti proti zahodu in na ves svet. Maršal Budjeni in general Jegorov sta bila poveljnika sosednih armad na poljski strani in bi morala Tuhačevskemu na pomoč, pa jima je Stalin kot vojni komisar tistega področja to prepovedal. Na seji vojnega sovjeta je dosegel spremembo smeri premikanja čet in je bil nato poraz Tuhačevskega — in tudi Trockega — neizogiben. — Pri isti založbi so izšli tudi spomini generala Gorbatova in sicer pod naslovom „Izgubljena leta“. Ob času procesa proti Tuhačevskemu je bil kot polkovnik aretiran in strahotno mučen, toda ni podlegel in ni ničesar priznal, nakar so ga poslali v taborišče in sicer v severni Sibiriji, kjer je čudežno preстал strahote, kakor sam pravi. Pozneje so ga poklicali na fronto in mu kmalu vrnili vse položaje in časti, po letu 1945 pa je bil dolgo časa poveljnik sovjetskega dela Berlina. Gorbatov pravi, da je bil Stalinov proces proti generalom kriv, da so Nemci potem l. 1941 mogli tako globoko vdirati v Rusijo. Po njegovem mnenju je Stalin leta 1937 in 1938 dal pobiti polovico poveljnikov sovjetskih oboroženih sil.

„Krekovcev“ za Rathausom, kamor sta večkrat prihajala k študentom v vas dr. Krek in dr. Korošec in so bile v njem seje Daničarjev. Fotografijo sobe s starim gospodarjem imam še tu v svojem arhivu).

Zgodovinar kom. gibanja dr. Dušan Kermauner je napisal pred leti posebno razpravo o Mladini in ugotovil, da Kosovelova Mladina — ni bila komunistična, ampak so jo komunisti načrtno *infiltrirali in jo po njegovi smrti prevzeli*. Kosovelov prvotni krog je bil izrazito ekspresionističen (Debevec, Gspan, Jan...) in nam okrog Križa na gori še zelo blizu. Nihče ne more tajiti, da je pela v Kosovelu tudi religiozna nota, ne samo socialistična, saj to pričajo njegove najlepše pesmi, celo zadnje (!) njegove pesmi pomenijo spovračanje k samoti in k Bogu. In te pesmi so najbolj pristne, vse druge so bolj eksperimenti, iskanje, zavestno žongliranje s francoske sodobne literature (dadaizmom), so pesmi — na prelomu, ko se je Kosovel sicer premikal v novo smer, toda še vedno je trdno stal na *idealističnih humanističnih tleh*. To je lani začudenim komunističnim razlagavcem Kosovela povedal sam njegov francoski prevajavec Aymé. Ta je v uvodu v francosko knjižno izdajo Kosovelovih pesmi analiziral njegovo pesem in je kot močnejšo in pristnejšo označil njegovo *impresijo*, njegovo romantiko, ne pa njegove socialistične programatičnosti, kar so mu sicer hvaležni Slovenci oporekali, ker hočejo Srečka imeti za vrednega patrona rdeče „Kosovelove brigade“... Ko sem prebral tisto debato v Naših razgledih, sem razumel, zakaj mi je Srečko pred odhodom domov — umret, zaupno rekel: „Zbral sem zbirko, ki jo bom dal samo tebi prebrati; nobenemu od našega krožka...“ To naj bi bila nista zbirka *Zlati čoln*, katere ureditev se ni ohranila, pač pa uvod. V njem jemlje slovo „od baržunaste lirike romantičnega človeka v sebi“. Rad bi se brez vednosti „infiltriranega“ krožka z ljubeznijo ločil od vsega, ki mu je pomenilo intimno pesniško delo „tri četrt leta nazaj“, odkar je prelamljal novo smer... S Kosovelom se je zgodilo tako kot s Cankarjem toda v nasprotni smeri: Cankar je iz socialdemokratske borbenosti rasel v ekspresionizem religioznih vizij (Kana Galilejska), Srečko pa je iz impresionistične intimnosti in duhovne — tudi religiozne ugašenosti — rasel v socialistično borbenost... In če ga razumevaš in ti je drag v tem dvojnem smislu, ni ne „pljuneš“ na njegov spomin, kakor ni pljunil dunajski slikar, njegov svak, ki mu je na grob izrezal prelepo Kristusovo glavo... pač ne „pod terorjem domačega župnika“, kateremu pripisuje Krefc Kosovelovo krščansko smrt...

In še na nekaj naj ob štiridesetletnici opozorim: vedno in vedno se ponavlja, da je umrl na posledicah telesne izhiranosti, nedohranjenosti, pomanjkanju itd. Vsak tujec sem bil s Srečkom vkup, pa nisem imel vtisa, da trpi lakoto. Spremljal sem ga večkrat v menzo gospe Tavčarjeve v sedanji Slaviji, kjer se je hranila tudi njegova sestra, hodila sva iz kavarne v kavarno... hodil je večkrat k bratu obedovat... Nisem se ga vrgel iz liberalnega akademskega doma (Kolodvorska ulica), ter se je spatekel k gospej Debevevi v Gosposko ulico, toda — ali se ni tja preselil tudi Gspan, ki je zapustil domače stanovanje očeta, vladnega svetnika, in se preselil k njim? Nisem je denar za vse koncerte in gledališke premiere... Umrl je za meningitisom domači hiši v Tomaju, zadnji hiši pred pokopališčem.

Nisem bil na njegovem pogrebu, ker je med Ljubljano in Tomajem bila italijanska državna meja, toda rad bi nekoč obiskal njegov grob. Pred odhodom v Argentino sem se avgusta 1947 odpravil v Trst. In tam mi je pesnik dr. Stanko Janežič posodil tolo in ponudil družbo za obisk njegovega groba. Peljala sva se z Opčin do Sežane. Obstal sem pred šolo, kjer se je leta 1904 rodil pesnik, ko je bil oče tam učitelj. Nato sva hitela proti Tomaju mimo borov... borov... borov..., ki so mi vsi ponavljali Kosovelovo pesem, gledal sem v nebo, da bi srečal njegovo ranjeno brinjavko... složivljaj sem njegov Kras... Prišel sem v Tomaj in se oglasil v njegovi domači hiši... V kotu pri vhodu so bile zložene zastave Kosovelove brigade, ki je nekoč imela glavni štab prav pri njem, ki ji je dal ime. Videl sem njegovo smrtno sobo... in si predstavil njegov boj z bolečino v glavi, ko se je bil z njo v steno in si želel umreti... in za vhodom na pokopališče zapazil njegov grob...

„Tam za zidom cerkvenim sem pokopan...
Na grobu šipek cvete...“

Nad zglavjem prelepa Kristusova glava, umetniško delo njegovega svaka... in njo pesnikovo strohnelo srce... ki pa še vedno poje... poje... poje... in živi nami, ki smo ostali sami...“ z njegovo pesmijo...“
In ta pesem mladega 22-letnega prijatelja je uvrščena že zdavnaj v slovensko literaturo...

Utrgal sem zeleno praprot z njegovega groba in ob odhodu s Tomaja nagelj z njegovega doma... Oboje je danes vloženo med strani njegovega Zbranega... ki mi ga je dala njegova sestra Anica. „Tinku y spomin... Tomaj, Tinko!“... ako bi mi rekel tudi Srečko iz groba, kajti — tudi on je bil eden tistih redkih ljudi petih oseb... ki so me še klicali z imenom mojih loških dijaških let... Tudi on je bil gost mojega doma, kakor sem jaz ta hip njegovega... Ob štiridesetletnici se vračam k njemu čez ocean, gledam fotografijo njegovega zadnjega zemskega prazna ob smrti, odpiram njegove Pesmi in berem:

Ko boš zrl iz skrivnostnih dalj,
kod sem svojih poti iskal,
bo molitev vzšla
iz tvojega srca...

Buenos Aires, 7. maja 1966.

Če se po prihodu komunistov na oblast Kočbek ni vedno najbolje razumel s tirani, ki jim je pomagal na prestol, ni to nič čudnega: revolucija redno požira svoje očete; dalje je to med volkovi nekaj naravnega, kaj šele med volkovi in Osličkom s prebrisanimi očmi in skrivnostnim križem na hrbtu, kot je Edvarda Kočbeka opredelil njegov prijatelj Boris Kidrič.

Rdečim oblastnikom se je vsekakor zdelo vredno, da Kočbeku dovolijo pohod v Trst. Mislite, da je zanje kaj hudega, če hoče veljati za kristjana? Nasprotno, prav tak človek, ki (še vedno) veruje v zveličavnost komunizma in hoče biti obenem kristjan, je zanje primeren poslanik, ki naj v svet zaseje zmedo. (Doma je že dolgo ne more več).

Mislite, da je zanje kaj hudega, če literarno izvežbani frazer in dialektik prisili k molku kakega tržaškega marksista (ali pa vse)? (Tudi to je med volkovi naravno: kdo pa je bolje omlatil dotlej nadvse vzvišenega Jožefa Stalina kot njegov sodelavec Hruščov?). Nasprotno — tako se zmeda med ljudmi še poveča.

Mislite, da je prepoved uvoza nekaterih (ali vseh) števil Novega lista v Jugoslavijo za njihove cilje kaj hudega? Nasprotno. Defetizem, ki ga Kočbekova narcistična serija podlistkov spretno izžareva, dobi zaradi tega le bolj nesumljivo, celo spodbudno podobo.

Predavanje „pesnika Kočbeka“ — zelo dobro: pozitivni pomen tega talentiranega človeka je predvsem in skoro izključno na področju poezije — v Trstu je po trditvi pisma prineslo mladini „več svežine in več razčiščenja in poguma“. To je nov primer, kako more božja Previd-

nost karkoli obrniti v dobro. Je pa tudi lepo spričevalo za kritičnost poslušavcev.

Alojzij Geržinič

GLOSA O ČLOVEKOLJUBJU V TRŽAŠKEM MOSTU

Med podporniki, ki zagotavljajo Mostu trdnost, nosilnost in estetsko linijo, se v 8. številki 2. letnika (1965) posebno izkazuje -Kronist-. V dostojanstvenem jeziku kulture nesebično dela Meddobju in mojemu eseju Inteligenca in družba reklamo in to s tako predirnostjo in razumevanjem prebranih strani, da njegovega končnega latinskega vzklaka O saneta... res ne moremo imeti za označitev samega sebe.

Kristalno prozorna zvitost, s katero mi skuša Kronist naprtiti približno toliko, kolikor mi na drugi strani želi odvzeti, je sredstvo njegovega človekoljubja. V imenovanem eseju sem namreč predstavil Edvarda Kočbeka kot izobražena, ki je v boju za duhovnost uskočil k njenim najhujšim sovražnikom. In ta človek, eden največjih notranjih, domačih krivcev za katastrofo, ki je naš narod zadela — upornik proti Cerkvii, najtesnejši sodelavec krvavih revolucionarjev, propagandist marksizma — se je pojavil na Tržaškem in z osebno privlačnostjo in navidezno globino svojih fraz prepričeval ljudi izven zaslužjene domovine, da je „socializem“ „neogibna družbena oblika prihodnosti“. Naloga Slovencev v svobodnem svetu naj bi torej ne bila boj zoper komunistični imperij laži, nasilja in perversnosti, marveč ponižen „dialog“ s krvniki in ječarji, pljunek na desetisoče mučenih in pobitih rojakov, izdaja nad vsem, kar nam je sveto.

Že moji zadržani izrazi o tem Kočbeku in njegovi vlogi v naši najnovejši zgodovini so v Kronistu prebudili vroče človekoljubje do njega in postavil se je za svojega junaka, kolikor so mu dale duhovne sile.

Alojzij Geržinič

— Pisec, Lev, Detela je za „Weltwoche“ (25. 3. 1966) napisal čeno o antologiji jugoslovanske proze, ki je izšla v Horst-Erdmann-Verlagu. Redakciji tega zelo razširjenega švicarskega tednika se je predstavil kot „Chefredaktor der slovenischen Literaturzeitschrift ‚Most‘, die in Triest erscheint“. Povedal ji je tudi, da je 1960 šel v emigracijo v Avstrijo (kakšno leto po prihodu v Avstrijo je sicer dal za celovito „Kroniko“ izjavo, da ni emigrant — ta vzporeditev je seveda samo biografska zanimivost). Izbor iz „jugoslovanske“ proze, ki je izšel pod naslovom „Ein Orden für Argil, Jugoslawien in Erzählungen seiner besten zeitgenössischen Autoren“ in ga je uredil srbski emigrantski pisatelj Milo Dor, Lev Detela oceni za „ponesrečen poiskus“. Posebej ugovarja uvodu, ki ga je napisal Dor, glede slovenske proze. Dorov prikaz je namreč „nejasen, netočen in preveč redkobeseden“ (vsega eden odstavek). Po kritičnem mnenju je po krivici prezrt krog „kritičnih mladih piscev“, ki se je zbiral ob sedaj prepovedanih „Perspektivah“. Žal glavni urednik „Mosta“ brez kritike ves čas uporablja pojem „jugoslovanske literature“, pojem, ki služi raznarodovalnim težnjam. Menda slovenske literature, ki izhaja v Trstu ni mogoče uvrstiti v jugoslovansko literaturo, ako se že kriterij države vzame za poimenovanje literarnega dela?

Ni tudi znano, kako je z Levovim urednikovanjem pri „Mostu“ — ob začetku 1966 smo iz Trsta prejeli poročilo, da je iz uredništva izstopil, menda ne prvič.

Dva južnjaka sta se priselila v vas Gornje jezero. Nista bila proletarca ali obubožana kmeta in sta kupila gostilni ter ju spremenila v „kafani“, kjer sedaj odmevajo tamborice in gusle, sevdalinke in tužaljke o Kraljeviču Marku...

(Dalje s 3. strani)

Res je, tudi naš narod se ne more in ne sme zapreti vplivom od zunaj. Le da jih mora vcepiti na pravo narodno osnovo in preživeti v narodnem duhu, to je v doživetju si jih povsem osvojiti in jih tako prešiniti s slovenstvom, da postanejo nenadoma sestavina tega. Brez tega so in ostanejo tuja učenost.

Tri skupine ljudi v narodu so, ki morejo zlasti na tem delati, vsaka po svoje: študirajoči, narodne manjšine in izseljenci. Saj „vključevanje narodne biti v svet bi moralo biti skupni napor doma in zamejstva“.

Študentje in raziskovalci, ki imajo možnosti priti v stik s tujimi kulturami, spoznavajo njihove vrednote in jih prenašajo v domovino, bogatijo s tem domačo kulturo, tudi ko v njej sami budijo virtualnosti, ki bi brez teh pobud ostale nerazvite ali neizrabljene. Seveda vedno le, če so tako zakoreninjeni v narodu, da se oni sami pod vplivom tuje učenosti ne odtujijo.

Člani narodnih manjšin so po sili razmer vedno povezani z drugimi narodi in njihovimi kulturami. Če imajo korenine dovolj globoko v domači zemlji in če znajo gojiti tudi domočo kulturo, in če jim nespametno vsiljevanje lastne kulture s strani večinskega naroda ne zagreni sožitja, jim stik s tujo kulturo more biti v prid in morejo postati tudi koristni posredovavci tujih vrednot svojemu narodu. Obenem pa morejo tuji narod seznanjati z vrednotami lastne narodne kulture.

Več bi morali razpravljati o vlogi in nalogi izseljencev, a tudi o tem moremo tukaj izreči le nekaj besed. Tudi izseljenci so prišli v usoden stik s tujim narodom, celo mnogo močnejši kot študirajoči ali pripadniki narodnih manjšin. Saj živijo raztreseni sredi drugega naroda (narodne manjšine redno ob robu in v fizičnem stiku z narodno glavnino), se morajo marsikdaj posebno potruditi, da se vživijo v tuji svet, ker od tega zavisi njihov obstoj, in prinešeno lastno kulturo, z jezikom vred, pri tem često čutijo bolj kot oviro kakor pa pomoč. Zato so v nevarnosti, da jo zanemarajo, če ne celo zavrnejo. In bolj ali manj zavestno utonejo v narodu, kjer so se naselili. Zato zanje in za njihovo nalogo še posebno velja, da „sinteza med razvijanjem narodne biti in vključevanjem v svet ni lahka. Posebno v zamejstvu ne, kjer je svet od vseh strani tako blizu, a domača zemlja daleč in se narodno svojstvo tako lahko izgublja.“

Če z antropologi in sociologi obogatitev lastne kulture v stiku s tujimi imenujemo akulturacijo (poslanstvo, ki ga zlasti opravljajo študirajoči in pripadniki narodnih manjšin), potem se med izseljenci prej ali slej izvrši drugačen proces, v nasprotni smeri, ki ga moremo imenovati transkulturaciona, in je prehod v tujo kulturo ter obogatitev te z lastnimi kulturnimi vrednotami. Ortega y Gasset je učil, da je človek on sam in njegovo obližje. Tudi to drugo, in to pri izseljencu ni domače, dokler se v tujini ne udomači. Tedaj pa preneha biti izseljenec. Izseljenci se tako za lastni narod izgubljajo. Izseljevanje ga slabi fizično in kulturno. To je dejstvo, ki ga moremo le ugotavljati, ne moremo pa prevzemati krivde zanj, najmanj tisti, ki smo ga pod težo spoznanj primorani ugotavljati.

Brez pomena za narod tudi izseljevanje ni, če izseljenci znajo svetu pokazati vrline in vrednote materinskega naroda. To je težko pri prvem rodu. Naslednji često nimajo smisla za to. Bomo mi bolje uspeli?

Na lanskem XII. socialnem dnevu sva bila s prof. Geržičem glavna predavatelja; predaval sem o Kreku in Korošcu in skušal izvesti nekaj zaključkov o značilnostih romantike v slovenski politični zgodovini. Med predavanjem prijatelja prof. G. pa me je pretresla njegova sodba o Edvardu Kocbeku, ko je rabil izraz o njegovi krvoločnosti. Misel me je tembolj presenetila, ker predavatelj K. osebno ni poznal, mene pa spravil na tir, ki se mi je začel odpirati pri branju njegove *Tovarišije* in potem še bolj pri knjigi *Slovensko poslanstvo*. Moral bom seči po zelo pregnantnem izrazu, da bom povedal, kaj mi je bilo pri branju Kocbekovih spominov najbolj mučno: motila me je njegova naravnost patološka podrejenost nekaterim osebnostim iz vodstva komunistične partije, zlasti Borisu Kidriču. Skoz in skoz se mu je vdajal brez globljega razčlenjanja, vanj in v komunistično vodstvo revolucije na Slovenskem je veroval z naravnost religiozno predanostjo. Sicer tako poln zelo razumskih čustev v poeziji, se je pri presoji pravice, resnice (ljubezni mnogo manj, ker je skorajda ne omenja) naravnost trudil, da bi vse izpeljal komunistični logiki v prid; pri tem mu niti za hip ne obstane pero za premislek, ali je vse to res, kakor je bilo, ali pa je moralo biti tako, da si je tolažil vest, vsaj pesniško... V najvažnejših mislih mu to celo uspeva, in nekatera poglavja izzvenevajo, kakor da so pisana brez kontrole vesti.

NI NITI SAINT-JUST

Kocbek ne bi bil prvi, ki se je voditeljem revolucij ali nasilnih režimov podredil brez oklevanj, in če so se mu za hip pojavila, jih je z baročno izpeljano bleščeco mislilo takoj zatrl. Vsi veliki voditelji preobrazb in revolucij so imeli ob sebi „anđele“, ki so jih vodili, navdihovali in pogosto tudi reševali, če ne drugače, pa s tem, da so šli z njimi skupno na oder usmrčenja ter jim s tem dokazali, kako resnično odhajajo z njimi kot pravi anđeli tudi onkraj meja pozemnosti. Edvard Kocbek je bil tak „anđel“ ob Kidriču in sicer z vso dušo — in tudi vročo krjvo. V tej galeriji ni bil sam: Hitler je imel ob sebi Hessa, Lenin menjševika Matova in zanj mnogo trpel. Prvič sem se srečal s tako slutnjo o Kocbeku ob prvem obisku v muzeju francoske revolucije v Parizu na trgu Vosges. Bilo je v dneh, ko sva tedne in tedne skupno preživljala lepe dneve v Parizu in se neko jutro zmečila, da se popoldne dobiva tam, kjer je nedaleč od muzeja bila tudi stara palača — zadnji dom očeta francoske romantike — Viktorja Hugoja. Čakal sem in čakal, toda Edija ni bilo; pozneje mi je razložil, zakaj se je zamudil in me potem ni našel.

Potreboval bi ga, ker mi je bilo sprehajanje med slikami in orodji revolucije mučno. Če bi bil ob meni, bi se pogovarjala o zgodovini, nazadnje pa bi krenila čez trg v stanovanje V. Hugoja in tam bi se grozotnih krvavih spominov kmalu otrsela. Na velikih Hugojevih gobelinah ni bilo giljotine, ni bilo košare, kamor so padale glave. Meni je ostalo mogoče zato še tembolj v spominu srečanje s sliko — portretom Saint-Justa, ljubljenca Robespierrea. Mladi Saint-Just je bil njegova desna roka... Komaj nekaj nad dvajsetletni revolucionar se je prvih k njegovemu srcu z vso ognjevitostjo; brez premisleka je v maju in juniju 1793 lovil „sovražnike revolucije“ — v letih 1942-1945 so jih pri nas nazivali „kolaboracioniste“ — in giljotina je na trgu Concorde metala v koš glave takih, ki so še pred nekaj tedni bili R. najožji sodelavci — čisto tako, kakor je bilo poldrugo stoletje pozneje v Moskvi v času Stalinovih krvavih orgij.

Na moč sem bil prevzet, ko sem v mladi glavi St. Justa opazil podobnosti s Kocbekom. Toda misel je tedaj naglo šinila mimo in tolažilo me je, da je St. Just na dan 9. termidorja moral pod giljotino, ostal zvest Robespierreu, saj je njegova padla v košaro neposredno pred Robespierrovo. V zadnjih grozljivih trenutkih je ostal zvesto ob strani vzornika in v zgodovini je ostal potem čist ravno zaradi te poteze. Niso mu zamerili njegove podrejenosti, ampak so ga drug za drugim v zgodovino odpravljali s prilastki, da je bil Robespierrov turifer, akolit, anđel — redki katoliški pisci so se spotaknili tako daleč, da bi ga nazvali „črni anđel“ francoske revolucije. Še Maurras ni videl nič črnega v njegovi duši.

Premnoge strani v *Tovarišiji* in Slovenskem poslanstvu odkrivajo Kocbeka kot turiferja, akolita, ministran-

ta, efeba rdečih svečnikov slovenske krvave revolucije. Kakšna škoda, da ves Kocbekov pesniški in pisateljski močno zajeti opus rušijo srečanja s to osnovno hibo, ki umetnino nazadnje razdre, ker razbija človeško podobo Kocbeka - pesnika in pisatelja.

NOVA KRI, ČISTA IN VROČA

Leta so šla in za njimi so šla še druga — na srečanje v pariškem muzeju sem v Ljubljani pozabil — do hudega konflikta s Kocbekom in njegovimi sem — sicer zgolj pasivno — prišel, ko je med nami v kavarni Union izbruhnil spor o sovjetski invaziji na Poljsko in na Finsko ob Stalinovem sodelovanju z nacistično Nemčijo. Kocbek in njegovi so zavezništvo med Hitlerjem in Stalinom odločno odobraval. Toda politika je politika in največ se z njo doseže, kadar ni krvava in nikdo niti ne misli na rdečo barvo, kaj šele na toploto krvi, zlasti, če je človeška — in potem še slovenska povrhu. Bilo je ob času, ko je nenadoma umrl Anton Korošec; z Edijem sva pogosto bila njegova gosta in ni bilo redko, da se je Korošec o njem izražal kot o prijatelju, ki je bil povrh še iz iste fare doma in ni izključeno, da mu je Edi v šent Juriju pri maši večkrat tudi ministriral.

Krvi še nikjer ni bilo, dasi se je vedelo, da se je Edi zelo oddaljil od Koroščevih koncepcij. Ker smo še živeli v naročju demokracije ali se zanjo nekrvavo borili, se nad tem ni bilo treba razburjati. Zbolelo me je njegovo obnašanje v kavarni Union, kako hudo narobe pa mu je že vrela kri, sem moral še bolj žalostno spoznati ob Koroščevem pogrebu. Naneslo je, da sem po Vilharjevi cesti korakal vstric pogrebne lafete s krsto pokojnika. Ko sem bil ob špalirju srednješolcev z bližnje bežigradske gimnazije, je bil na čelu svojega razreda — mislim petega — sam Edi. Krsta je bila nekaj metrov proč, Edi pa je tekal vzdolž svojega špalirja in se — neslišno — krohotal, z bledim dolгим obrazom. Pot na čelu je dokazoval, kako ga je tak ukročni krohot razganjal, kako je plala nova, čista in vroča kri... Naglo sem krenil naprej. Imam pa vtis, da se je le malo študentov priključilo svojemu razredniku; Edija pa mi je bilo silno žal.

HIC EST ENIM...

Sledili so časi, ko je Edijeva kri vrela še bolj novo, čisto in vročo. *Tovarišija* in Slovensko poslanstvo sta lep dokaz, kako jo je znal negovati in kako se mu je skipejala, ko je na sejah IOOF posedal ob Kidriču, Kardelju, Vidmarju in najinem skupnem prijatelju Marijanu Brecelju...

Tam okoli njega v neposredni bližini kri ni tekla — tekla pa je drugod in je bila slovenska, na smrt obsojena kri... bila je mlada, nova, čista, toda v Edijevih dosedaj napisanih pesmih (zlasti nekatere v zbirki *Groza* — kako značilen naslov —, dokazujejo, kako lep confiteor ali pa vsaj krščanski requiem bi mogel izzveneti iz njegovih verzov) se nanjo še ni spomnil.

Toda na strani 214 in 215 *Tovarišije* so za 13. oktober 1942 besede: „... V prvih nočnih urah je kurir iz Ljubljane prinesel vest, da so danes likvidirali Natlačena (a ni povedal, da je nekaj ur za tem plačalo ta zločin 25 talcev — nedolžnih žrtev kom. justice, op. R.J.). ... (Zvečer) je novica sprožila intenzivne razgovore, ki so trajali vso noč do jutra... Kidrič je podal podrobno sliko... Razgovor me je zdravo poživil. Čutim, kako se po mojih žilah pretaka nova kri, čista in vroča, in kako je pripravljena na novo delo (podčrtal R.J.)“. Ko sem prvič bral te besede, me je po shakespearso pretreslo. Tokrat niso zavzenele fanfare „črnega anđela“, kakor bi pri St. Justu; tako je zadonelo že tedaj, ko je Edi škodoželjno plesal ob Koroščevi krsti — in je tekla slovenska vroča kri za zmago komunizma še leta in leta. Edi je bil poln nove, čiste krvi tudi kot minister Titove vlade, ko so v juniju 1945 12.000 slovenskih fantov pobijali v kočevskem Rogu, kjer je Edi doživljal in pisal „epopejo svoje vroče krvi“. Podobno grozovitost sem bral samo pri Shakespeareu in sicer v verzih, ki govore o groznem, patološkem kralju Rihardu III. Toda tam je vroča kri pesnikova izmišljotina — pesnik je skozi profil mrtvega kralja kazal podobo zločinskih figur na prestolih, danes bi rekli na sedežih kom. vlad — recimo: takrat v letu 1945

— Artur Schnitzler je bil med dunajskimi pisatelji na začetku našega stoletja najpomembnejši dramatik. Dunajski listi pa so sedaj prinesli novice, da so odkrili rokopise doslej neznanih Schnitzlerjevih dram. Delo z naslovom „Beseda“ bo čez nekaj tednov izšlo pri založbi Fischer na Dunaju.

— Za vsakoletnimi književnimi nagradami Goncourt, Femina in Renaudot je Prix Interallié na četrtem mestu. Letos je prejel nagrado Alain Bousquet za delo „La Confession mexicaine“. Pisatelj, ki je danes 45 let star je začel pisateljstvo kot časnikar in se uveljavil kot urednik vodilnega dnevnika „Le Monde“ ter jutranjika „Combat“; pri obeh je vodil rubriko za kritiko, sam pa je največ pisal o sodobnem francoskem teatru.

— Pri založbi Lipa v Kopru je januarja 1966 izšla zbirka novel Bogomirja Magajne, ki jo je pripravil in uredil pesnik in literarni kritik France Vodnik, osebni prijatelj pokojnika. Zbirka bi morala iziti za pisateljevo šestdesetletnico 1963, a je malo pred tem umrl. Takrat so mislili izdati samo novele Zaznamovani, vendar so potem načrt spremenili in se odločili za zbirko najboljših iz celega opusa. Knjiga je torej nekak antologijski prerez skozi pisateljevo umetniško in idejno podobo. Vodnik je celoten izbor razdelil na pet ciklusov: Primorske zgodbe, Na bregovih srca, Zaznamovani, Odmev korakov in V deželi pravljic in sanj. Seveda je urednik dodal tudi osem spremnih strani, ob koncu pa je še petdeset strani Magajnove bibliografije, ki jo je prispeval Marijan Breclj. Opremil jo je Zvest Apolonio. Na žalost knjiga ni brez tiskovnih napak.

— Letošnji Prešernov dan je Mladinska založba v Ljubljani proslavila z izdajo faksimila cenzurno — revizijskega rokopisa Prešernovih Poezij. Bibliofolsko izdajo je na posebni tiskovni konferenci predstavil njen urednik Alfonz Gspan.

— Angleška vlada je za prihodnje leto določila vsoto 200.000 dolarjev kot podporo angleški književnosti. Vladni ukrep posebej poudarja, da naj vodstvo fonda, ki je poverjeno v roke članom Arts Councila, dodeljuje podpore zlasti tistim književnikom, katerih dela ne morejo računati na velik odziv med občinstvom. Vlada tudi izraža željo, da naj se prirejajo posebni literarni festivali, ki bi književnost spravili v še tesnejše zveze z občinstvom.

v Ljubljani. Na predavanju v Trstu Edi ni imel besed za obsodbo zločina, niti si ni izpiral rok... Tam ni molil requiema, ampak razgrinjal plakate o svojem bodočem poslanstvu, nič manj nesrečnem v taktiki koeksistenčne dvotirnosti.

SAVANAROLA, SAVANAROLA...

Spominjam se, kako se je Pino Mlakar nekoč na taborjenju v Dalmaciji l. 1930 razhudil nad Edijem in nad njegovim bobnečim, baročnim govorjenjem. Ure in ure je trajal njegov monolog — bilo je predavanje — in ko smo bili pri koncu, smo bili tam, kjer smo začeli. Zato ga je Pino nadrl:

„Edi, zakaj toliko govoriš, toliko predavaš... Veš, kaj je tvoja naloga! Če imaš pravi koncept o slovenski gni-

— Vodilni sovjetski violinist David Ojstrah je v začetku aprila gostoval v Parizu. Občinstvo je presenetil, da je na nekaterih koncertih nastopil kot dirigent orkestra. Kritiki so ugotavljali, da je znal orkestru Državne filharmonije izrtgati predvsem osnovno čistost sleherne kompozicije. Najbolj viden je bil ta napor pri Schubertovi Drugi simfoniji, Prokofjeva Peto simfonijo pa je podajal tako „zvesto“, da se je kritiku zdel homo sovieticus nekoliko preenostaven, vendar je bil Ojstrah v ritmični odlični. Drugi del koncerta pa je zajemal Mozartov koncert En re mayor za violino in orkester, kjer je bil Ojstrah hkrati dirigent in violinski solist. Kritiki so poudarjali, da je bil Ojstrah tudi pri tem še vedno na višini svetovnega mojstra, pač pa je orkester zaostajal, ker ni dovolj čutil „violinskega dirigenta“. Nekaj dni poprej je bil zgolj violinski koncert, kjer je vse občudovalo mojstra v Bachovi sonati En la mayor in v Brahmsovi sonati En re menor.

— Vsi obiskovavci Kamnika — tudi v zdomstvu jih je lepo število — se spominjajo dobro poznane gostilne pri „Stari pošti“ (ki je bila v lasti družine Debevec), pa tudi slavnega zdravilišča (ki je bilo med domačini nekdanj imenovano „Kurhaus“). Sedaj sta obe stavbi in napravi v lasti bosanskih privandrancev. Ti Bosanci verjetno niso kakšni težaki, ki opravljajo takšna dela, ki zanje Slovenci več nočejo prijeti. Tudi v tem prijaznem mestecu pred Alpami se godi kakor povsod drugod po Sloveniji, kjer je veliko prepotentnega balkanskega življa: kakor hitro se zmrača, se ženske več ne upajo iz hiše. Pripovedujejo popotniki po Nemčiji, da imajo podobne težave s tujci tudi v veliki Nemčiji. Čudno pa je, da ti popotniki, posebno če so tudi juristi, ne pomislijo na to, da analogije med Nemčijo in Slovenijo ne veljajo že iz čisto preprostega razloga, da Slovenija nima lastnih državnih organov, ki morejo varovati njen lastni pravni red pri Starem trgu.

— Še en podatek o Srbih v Sloveniji: V Novem mestu deluje stalno osem zdravnikov-Srbov, v Celju pa je petnajst zdravnikov-Srbov.

— Založba Lipa v Kopru je izdala drugo izdajo romana Antona Slodnjaka „Pogine naj pes“. Slodnjak je opisal v tem romanu življenje Levstika. Knjigo je opremil Mitja Racé. Izšla je v dveh delih. Pri isti založbi je izšla tudi druga izdaja knjige Borisa Paternuja „Slovenska proza do moderne“.

lobi, napiši dramo! Ljubljanski teater jo bo moral igrati (to bomo dosegli, je dodal Pino čisto po teatersko) in vsebina drame mora biti taka, da bodo ljudje razjarjeni do skrajnih meja... Zbrali se bodo v procesijo in šli pred škofijo, jo zažgali in škofa... *Bodi Savanarola, hodi Savanarola...*

Kocbek se je v letih 1930 in pozneje povzpел do Savanarolove gloriole. Za junaštvo florentinskega reformatorja pa v Ljubljani ni imel dovolj vroče krvi. Vsaj danes, doma in ne v Trstu bi se — recimo žrtvoval in napisal dramo in bi mu v dramki klical „živel Savanarola!“ Ljudje bi šli na Prešernovo cesto in tam storili tisto, kar je danes iskrena želja v srcu vseh Slovencev čiste krvi... Zažgali bi sedež komunistične vlade. Tako bi se rehabilitiral in mu ne bi bilo treba hoditi v Trst v sumljivih misijah...

Zgovorna statistika: „Najvišje osebne dohodke so imeli minuli mesec Slovenci, zaposleni v političnih organizacijah (nad 100.000 dinarjev) in zbornicah ter premogovnikih, najnižje pa delavci v tobačni tovarni (55.000 dinarjev), uslužbenci v društvih (54.000 dinarjev), socialnem varstvu in *luturi...*“ (Ljubljanski dnevnik). — Če gornji statistični podatki v nasprotju z mnogimi drugimi vendarle drže, potem se kulturni politiki še ne obetajo dobri časi.

Nogometne perspektive: Tednik Arena poroča, da so najboljši nogometaši kluba Vojvodina v zadnjih dveh mesecih zaslužili po 1.300.000 dinarjev. — Vsak gol velja toliko kot dobra pesniška zbirka; zavidanja vredno prednotenje duhovnega dela.

Umetniške perspektive: Na izrednem občnem zboru Društva likovnih umetnikov Slovenije so ugotovili, da morajo likovni umetniki od prodanih umetniških del odvajati 47 % raznih družbenih dajatev (med njimi je tudi 20 % prometni davek kot za vsak potrošniški predmet). — Nekoč je veljalo geslo „umetnost ljudstvu“, zdaj pa se zdi, da velja novo: „umetnost davkariji“.

(Iz Sodobnosti, št. 2)

GLAS bravecem spet prinaša obilje gradiva in nudi priložnost za veder pogled v svet ter utrjuje vero v bodočnost slovenstva. Potrdite nas v tej veri in prispevajte povečanemu listu podporo, kakor jo zasluži GLAS.

P O P R A V I

V Glasu šte. 7 (leto XIII.) se mora v članku „Naš pojem slovenstva“ glasiti: v 5. vrsti: objemamo namesto obhajamo; v 23. vrsti: dojemamo, namesto dajemo; v 25. vrsti: soodvisnost namesto soedinost; v 29. vrsti: pojave, namesto pojme; v 53. vrsti: izrodi, namesto izrabi.